

דף קט.

עין משפט א.ב.ג.

ח"מ סימן שכח פעיף א

א. המקבל שדה מחבירו לשנים מועטות ^ר לא יזרענה פשתן. ואין למקבל כאילן סרק שכורתים קורותיו לעצים דבר, ולא בשבח האילנות שיצאו מאליהם ^ש בשדה, אבל מחשבים לו מקום האילנות כאילו היה בהם אותו זרע שזרע בכל השדה, והוא שצמחו האילנות במקום הראוי לזריעה.

הגה: וי"א דאם המקבל אומר שגם הוא היה נוטע אילנות צריך ליתן לו מן האילנות שצמחו מאליהם כאילו נטען ^ת. אבל אם אומר שהיה חפץ לזרוע מליטע אילנות אין שמין לו מאילנות אלו אלא בדמי עצים אם אינם ראויים ליטע במקום אחר.

ב. יצאו האילנות במקום שאינו ראוי לזריעה אין מחשבין לו כלום ^א. ואם קיבל השדה לשבע שנים זורעה שנה ראשונה פשתן, ויש לו באילני סרק העצים ^ב.

עין משפט ד.ה.ו.

ח"מ סימן שכז פעיף א

א. מקבל השדה שהגיע זמנו לצאת מהשדה והיו שם זרעים שעדיין לא

^ר. היינו פחות משבע שנים וכמו שמסיים בסוף הסעיף, דאין הקרקע חוזרת לכוחה כבראשונה אחר שזרעה פשתן כי אם אחרי שבע שנים.

וכן שקמה שכורתים אותה לעצים אינה חוזרת ונעשית קורות עד שבע שנים. והרמב"ם בפ"ח משכירות הלכה ג' כתב, השוכר או המקבל דין אחד להם כאן ודלא כרש"י שפירש המשנה בב"מ ק"ט ע"א רק בחוכר אבל במקבל כיון שהבעלים מקבלים חלק יכול לזרעה גם פשתן בלקחה לשנים מועטות.

^ש. ממעשה דרב פפא ורב ביבי שם בדף ק"ט ע"א, ה"ה שם.

^ת. טור וכ"כ התוס' שם ד"ה אין. ושמים לו שויים כשיוצא מן השדה. כ"כ בטור.

^א. מגמ' שם ממעשה דרב פפא ורב ביבי.

^ב. בין ירד לתוכה בסוף שבע משנקצצה השקמה, בין אם ירד לתוכה בשנה השלישית או הרביעית, קוצצה כשישלמו שבע שנים לשיקמה ולוקח העצים, שהרי יחזרו ויגדלו לכשיצא ממנה עד שיהיו כמו שהיתה כשירד לתוכה. סמ"ע ס"ק ד' מהטור.

הגיעו להמכר^א או שנגמרו אבל לא הגיע יום השוק למוכר^ד שמיין אותן ונוטל מבעל הקרקע.

עין משפט י.כ. חו"מ סימן שכה פעיף א
עיינ לעיל עין משפט א

עין משפט ל. חו"מ סימן שכט פעיף א

א. המקבל שדה מחבירו לזמן ידוע והמקבל מת והניח בן, לא יאמר לו בעה"ב תן לי מה שאכל אביך^ה, וכן הבן לא יאמר לבעל הקרקע תן לי מה שעשה אבי^ו, אלא שמיין מה שעשה עד יום מותו ויתן לו בעה"ב ואפי' שהתנה עמו לזמן קבוע, יכול לסלקו.

עין משפט מ.ג. חו"מ סימן של פעיף ב

ב. מקום שנהגו שיהיה הנוטע אילנות נוטל חצי השבח ובעל הקרקע נוטל חצי, ונטע והשביח, ונטע והפסיד^ז מחשבין לו חצי השבח שיש לו ומנכין לו מה שהפסיד ונוטל השאר^ח.

ואפי' התנה על עצמו שאם הפסיד לא יטול כלום הרי זו אסמכתא ואין מנכין לו אלא מה שהפסיד.

ג. אע"פ שצריכין עדיין לקרקע שמיין לו לפי מה ששוה עתה והוא מתוספתא ב"מ פ"ט הלכה א'.

ד. מבריתא בב"מ ק"ט ע"א. ונוטל מבעל הקרקע לפי חלקו. סמ"ע ס"ק א'.

ה. מסקנת הגמ' בב"מ ק"ט ע"א, וכפירוש הרא"ש שם.

ו. והיינו שכבר קיבל אביו כדי כל קבלתו, והנותן אינו רוצה להניח השדה אצל הבן לגומרה ומבקש מהבן שיחזיר לו המותר שאכל אביו וקיבל מראש על עבודתו, בזה הדין עם הבן לומר הנח השדה בידי ואני אגמור עבודתה, מאחר שכבר קיבל אביו חלקו. אבל בדין השני דמיירי שלא קיבל עדיין אביו כלום על חלקו, והבן של המקבל אומר לנותן להניח השדה בידו לגמור עבודתה ויתן לו כל חלק אביו בזה דהנותן עדיין מוחזק, הדין עמו, ויכול לומר לו אין לי עסק עמך וכפי שעשה אביך עד היום אשלם לך. כך כתבו הרא"ש ותלמידי הרשב"א. סמ"ע ס"ק א'.

ז. פירוש שנטען בפעם אחת זה אחר זה ובקצתן השביח ובקצתן הפסיד, ובצירוף השבח וההפסד נשאר השבח יותר על ההפסד, ומיירי שהיו ריקים יותר מעשרה למאה או שההפסד היה בענין אחר. סמ"ע ס"ק ג'.

ח. ומסתלק כמ"ש המחבר בסי' ש"ו וה"ה כאן. סמ"ע ס"ק ד'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ס.

הו"מ סימן שו ע"ף ה

ח יב. שוחט של בני העיר שניבל הבהמות^ט, והמקיז דם שחבל, והסופר שטעה בכתיבת השטרות, ומלמד תינוקות שפשע בתינוקות ולא לימד אפי' רק יום או יומיים^י או לימד בטעות^כ, והנוטע אילנות לבני העיר שהפסיד, וכל כיוצא באלו שא"א שיחזירו ההפסד שהפסידו, מסלקים אותם מיד בלא התראה^ל שהם כמותרים ועומדים, עד שישתדלו במלאכתם, כיון שהציבור העמידו אותם עליהם.

הגה: וי"א דאף שאינם צריכים התראה מ"מ בעינן חזקה שהם מוחזקים בזה^מ, או שיתרו בהם אע"פ שאינם מוחזקין בכך.

הגה: הנותן מעות לחבירו לכתוב לו ס"ת ונמצאו בו טעויות, וצריך לשכור מגיה שיגיה אותם אם זה מאותם טעויות שדרך הסופרים לטעות אין הסופר חייב כלום^נ, אבל אם טעה כ"כ שאין דרך לטעות חייב ומ"מ הולכים אחר המנהג דאם מנהג המקום שכותבי הס"ת הם מגייהם גם זה צריך להגיה, ובסתם מקומות שאין הסופר חייב להגיה ועמד מעצמו והגיה חייבים הבעלים לשלם לו ההגה.

ט. מב"מ ק"ט ע"א מעובדא דרוניא שם ואם בחנם שחט מסלקים אותו שלא יעשה לא בשכר ולא בחנם, ואפי' שחט בשכר דחייב לשלם בניבל מסלקין אותו, משום בושותו ובושת אורחיו, שזה אינו שייך בתשלום מהשוחט בשכר.

י. היינו יום שהוא כיומיים שהוא מעת לעת דוקא בעינן שיבטלו, ודומה לזה מה שדרשו חז"ל אך אם יום או יומיים יעמוד ושם יום שהוא מעת לעת. סמ"ע ס"ק כ"א.

כ. כפירוש רש"י שם בב"מ ד"ה מקרי דרדקי משבשתא כיון דעל על, וכגון שהמלמד עצמו טועה בדבר ואינו יודעו, אבל אם היה יודע הדבר ואינו משגיח על אחד התינוקות אם הוא אומר הדבר בטעות בזה, לא מסלקינן ליה כ"כ ה"ה בפ"י משכירות בסופו.

ל. ובאשר לתשלום שגרמו בב"י בסי' שפ"ו כתב דאינו משלם וכן פסק הרמ"א שם בסעיף ג'. מפעמוני זהב.

מ. המגיד משנה בפ"י משכירות הלכה ז' בשם הראב"ד ונ"י.

נ. מתשובת הרשב"א ח"א סי' אלך נ"ו.

דף קט:

עין משפט א.ב. חו"מ סימן של פעיף ג.

ג. נטע המקבל והשביח ורצה להסתלק ונמצא שבעל הקרקע צריך להוריד אריס, הרי שבעל הקרקע מוריד אריס, ויטול בעל הקרקע החצי מהשבח והאריס נוטל שלישי כפי שנהגו, ושישית הנשאר נוטלם הנוטע.

הגה: מיהו לא יוכל הנוטע להסתלק בלי רשות בעל השדה ע.

עין משפט ג.ד. חו"מ סימן של פעיף ד

ד. הנוטע שנוטל מחצית בפירות נוטל גם חצי בגפנים שהזקינו פ, אבל אם שטפן נהר או עקרתן הרוח אין לו בהם אלא רביע.

עין משפט ז. אה"ע סימן פה פעיף יד

יד. נפלו לה עבדים אפי' שהם זקנים לא ימכרו, משום שהם שבח בית אביה.

יד. נפלו לה זיתים וגפנים ואין לה בקרקע כלום, אם עושים כדי טיפולן לא ימכרו משום שבח בית אביה, ואם לאו ימכרו לעצים וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות.

ס. מב"מ ק"ט ע"ב וכדאמר רב אשי שם.

ע. הש"ך כתב בס"ק א' דברוצה ליטול שתות יכול להסתלק בלי רשות בעה"ב, ורק ברצונו ליטול יותר משתות והוא יוריד האריס ברביע, בזה צריך רשות בעה"ב, וכ"כ בני".

פ. כי זה דבר רגיל ואדעתא דהכי ירד, אבל בשטפו נהר או עקרתו הרוח דבר שאינו רגיל אינו חולק בזה ואינו נוטל בו אלא שתות שהרי יצטרך בעל השדה לשכור אריס ליתן לו שלישי השבח וישאר לבעל השדה חצי השבח. סמ"ע ס"ק ז' וצ"ע מדוע כתב מרן רביע ולא שתות.